

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 31 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

	для студентів
спеціальності	081 «Право»
освітнього рівня	другого (магістерського)
освітньої програми	081.00.01 «Право»

Київ – 2023

Розробник:

Сергієнко Наталія Артурівна, доктор юридичних наук, доцент кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Чернега Віталій Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «30» серпня 2023 року №1

Завідувач кафедри приватного права _____ (Лілія ОРЕЛ)

Робочу програму погоджено з керівником проєктної групи освітньої програми 081.00.01 «Право»

2023 р.

Гарант освітньої програми _____ (Петро МАТВЄЄВ)

Робочу програму перевірено

2023 р.

Заступник декана _____ (Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (______). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (______). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (______). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (______). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Практика Європейського суду з прав людини		
<i>Вид дисципліни</i>	вибіркова	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	4 / 120	
<i>Курс</i>	2	
<i>Семестр</i>	3	
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	4	
<i>Обсяг кредитів</i>	4	4
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>		
<i>Аудиторні</i>	32	20
<i>Модульний контроль</i>	8	
<i>Семестровий контроль</i>	-	
<i>Самостійна робота</i>	80	100
<i>Форма семестрового контролю</i>	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів фундаментальні знання про поняття та суть практики Європейського суду з прав людини (далі – Суд, ЄСПЛ), її застосування в Україні для практико-орієнтованої діяльності майбутнього фахівця-юриста.

Згідно із вказаною метою ставляться такі **завдання**:

- з'ясувати структуру ЄСПЛ, сутність практики ЄСПЛ, алгоритм її застосування практики в Україні;
- сформувати у студентів комплекс практичних знань і навичок у сфері практики ЄСПЛ та її застосування в Україні.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до освітньої програми 081.00.01 «Право» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 081 Право, дисципліна забезпечує формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

Відповідно до освітньої програми 081.00.01 «Право» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 081 Право, дисципліна забезпечує формування таких результатів навчання:

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для **денної форми** навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Європейський суд з прав людини – правовий статус та завдання	20	2	2			20
Тема 2. Застосування практики ЄСПЛ в Україні	4	2	2			
Модульний контроль	2					
Разом	30	4	4			20
Змістовий модуль 2.						
Тема 3. Право на життя в практиці ЄСПЛ	24	2	2			20
Тема 4. Заборона катування в практиці ЄСПЛ	4	2	2			
Модульний контроль	2					
Разом:	30	4	4			20
Змістовий модуль 3.						
Тема 5. Заборона рабства і примусової праці в практиці ЄСПЛ	14	2	2			10
Тема 6. Право на свободу та особисту недоторканність в практиці ЄСПЛ	4	2	2			
Модульний контроль	2					
Разом	20	2	2			10
Змістовий модуль 4.						
Тема 7. Право на справедливий суд в практиці ЄСПЛ. Право не зазнавати покарання без закону в практиці ЄСПЛ	14	2	2			10
Тема 8. Право на повагу до приватного і сімейного життя в практиці ЄСПЛ. Свобода думки, совісті і релігії в практиці ЄСПЛ	4	2	2			
Модульний контроль	2					
Разом	20	4	4			10
Змістовий модуль 5.						
Тема 9. Свобода вираження поглядів в практиці ЄСПЛ. Свобода зібрань та об'єднання в практиці ЄСПЛ	5					5
Тема 10. Право на шлюб в практиці ЄСПЛ. Право на ефективний засіб правового захисту в практиці ЄСПЛ	5					5
Разом	10					10
Змістовий модуль 6.						

Тема 11. Заборона дискримінації в практиці ЄСПЛ. Відступ від зобов'язань за Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод під час надзвичайної ситуації	5					5
Тема 12. Обмеження політичної діяльності іноземців. Заборона зловживання правами, передбаченими Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод	5					5
Разом	10					10
Усього годин	120	16	16			80

Тематичний план для **заочної форми** навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Європейський суд з прав людини – правовий статус та завдання.	24	2	2			20
Тема 2. Застосування практики ЄСПЛ в Україні	4	2	2			
Модульний контроль						
Разом	28	4	4			20
Змістовий модуль 2.						
Тема 3. Право на життя в практиці ЄСПЛ	24	2	2			20
Тема 4. Заборона катування в практиці ЄСПЛ	4	2	2			
Модульний контроль						
Разом:	28	4	4			20
Змістовий модуль 3.						
Тема 5. Заборона рабства і примусової праці в практиці ЄСПЛ	22	1	1			20
Тема 6. Право на свободу та особисту недоторканність в практиці ЄСПЛ	2	1	1			
Модульний контроль						
Разом	28	2	2			20
Змістовий модуль 4.						
Тема 7. Право на справедливий суд в практиці ЄСПЛ. Право не зазнавати покарання без закону в практиці ЄСПЛ	5					5
Тема 8. Право на повагу до приватного і сімейного життя в практиці ЄСПЛ. Свобода думки, совісті і релігії в практиці ЄСПЛ	5					5
Модульний контроль						
Разом	10					10

Змістовий модуль 5.						
Тема 9. Свобода вираження поглядів в практиці ЄСПЛ. Свобода зібрань та об'єднання в практиці ЄСПЛ	5					5
Тема 10. Право на шлюб в практиці ЄСПЛ. Право на ефективний засіб правового захисту в практиці ЄСПЛ	5					5
Модульний контроль						
Разом	10					10
Змістовий модуль 6.						
Тема 11. Заборона дискримінації в практиці ЄСПЛ. Відступ від зобов'язань за Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод під час надзвичайної ситуації	10					10
Тема 12. Обмеження політичної діяльності іноземців. Заборона зловживання правами, передбаченими Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод	10					10
Модульний контроль						
Разом	20					20
Усього годин	120	10	10			80

5. Програма навчальної дисципліни

Конвенція – Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Європейський суд з прав людини – правовий статус та завдання

Європейський суд з прав людини: створення та судді Суду. Структура Суду.

Юрисдикція Суду.

Рекомендовані джерела: основні [1], додаткові [3].

Тема 2. Застосування практики ЄСПЛ в Україні

Законодавчі підвалини застосування в Україні практики ЄСПЛ. Застосування в Україні практики ЄСПЛ. Порядок посилання на Конвенцію та практику Суду. Застосування у сфері законодавства та в адміністративній практиці.

Рекомендовані джерела: основні [1-8], додаткові [4].

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Право на життя в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо права на життя. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо права на життя. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «Мустафа Тунч і Фечіре Тунч проти Туреччини», «Л.С.Б. проти Сполученого Королівства» (L.C.B. v. the United Kingdom), від 09 червня 1998 року, п.36, Звіти про постанови і рішення 1998-III, «Калвеллі і Чільйо проти Італії» (Calvelli and Ciglio v. Italy [ВП], заява №32967/96, п. 49, ECHR 2002-I, «Биржиговські проти Польщі» (Byrzykowski v. Poland), заява № 11562/05, п. 107, від 27 червня 2006, і «Додов проти Болгарії» (Dodov v. Bulgaria), заява № 59548/00, пп. 83 і 86, від 17 січня 2008 р., «Хаас проти Швейцарії» (Haas

v. Switzerland), заява № 31322/07, п. 54, ECHR 2011 року, «Бандура проти України» (CASE OF BANDURA v. UKRAINE) (Заява № 659/10) від 08.07.2021 та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 10], додаткові [4].

Тема 4. Заборона катування в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо заборони катування. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо заборони катування. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «Лабіта проти Італії» (Labita v. Italy) [ВП], заява № 26772/95, п. 131, ECHR 2000-IV, «АДНАРАЛОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF ADNARALOV v. UKRAINE) (Заява № 10493/12), «АЛІЗАДА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF ALIZADA AND OTHERS v. UKRAINE) від 16.09.2021, «АНТОНЮК ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF ANTONYUK v. UKRAINE) (заява № 48040/09) від 10.05.2020 та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 11], додаткові [3].

Змістовий модуль 3.

Тема 5. Заборона рабства і примусової праці в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо заборони рабства і примусової праці. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо заборони рабства і примусової праці. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «Ван Дроогенбрюк проти Бельгії» (1982), «W, X, Y і Z проти Сполученого Королівства» (Заяви № 3435-3438/67), «Карлхайнц Шмідт проти Німеччини» (1994) та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 9, 11], додаткові [3].

Тема 6. Право на свободу та особисту недоторканність в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо права на свободу та особисту недоторканність. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «Грубник проти України» (Grubnyk v. Ukraine), «Мерабішвілі проти Грузії» (Merabishvili v. Georgia), СПРАВА «АВРАІМОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF AVRAIMOV v. UKRAINE), «Малик проти України» (Malyk v. Ukraine), СПРАВА «АЛЕКСАНДРОВСЬКА ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF ALEKSANDROVSKAYA v. UKRAINE та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 11], додаткові [3].

Змістовий модуль 4.

Тема 7. Право на справедливий суд в практиці ЄСПЛ. Право не зазнавати покарання без закону в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо права на справедливий суд, права не зазнавати покарання без закону. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо права на справедливий суд, права не зазнавати покарання без закону. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «Регнер проти Чеської Республіки» [ВП] (Regner v. the Czech Republic), «Зубац проти Хорватії» [ВП] (Zubac v. Croatia) [GC], заява № 40160/12, «Ернст та інші проти Бельгії» (Ernst and Others v. Belgium), заява № 33400/96, «ВЕРЕНЦОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» CASE OF VYERENTSOV v. UKRAINE та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 10], додаткові [3].

Тема 8. Право на повагу до приватного і сімейного життя в практиці ЄСПЛ. Свобода думки, совісті і релігії в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо права на повагу до приватного і сімейного життя, свободу думки, совісті і релігії. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо права на повагу до приватного і сімейного життя, свободу думки, совісті і релігії. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «Тросін проти України» (*Trosin v. Ukraine*), заява № 39758/05, пункт 39, від 23 лютого 2012 року, та «Бігун проти України» [KMT] (*Bigun v. Ukraine*), БСЛЯЄВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF BELYAYEV AND OTHERS v. UKRAINE), СПРАВА «РЕЛІГІЙНА ГРОМАДА СВІДКІВ ЄГОВИ ТЕРНІВСЬКОГО РАЙОНУ МІСТА КРИВОГО РОГУ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF RELIGIOUS COMMUNITY OF JEHOVAH'S WITNESSES OF KRYVYI RIH'S TERNIVSKY DISTRICT v. UKRAINE) (Заява № 21477/10) та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 11], додаткові [3].

Змістовий модуль 5.

Тема 9. Свобода вираження поглядів в практиці ЄСПЛ. Свобода зібрань та об'єднання в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо права на свободу вираження поглядів, свободу зібрань та об'єднання. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо права на свободу вираження поглядів, свободу зібрань та об'єднання. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «Газета «Україна-Центр» проти України» (*Gazeta Ukraina-Tsentr v. Ukraine*), «Бедат проти Швейцарії» [ВП] (*Bédat v. Switzerland*), «Пентікайнен проти Фінляндії» [ВП] (*Pentikäinen v. Finland*), «РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «ГРИВНА» ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF EDITORIAL BOARD OF GRIVNA NEWSPAPER v. UKRAINE), СПРАВА «ЛУЦЕНКО ТА ВЕРБИЦЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF LUTSENKO AND VERBYTSKYI v. UKRAINE) та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 10-11], додаткові [1].

Тема 10. Право на шлюб в практиці ЄСПЛ. Право на ефективний засіб правового захисту в практиці ЄСПЛ

Приписи Конвенції щодо права на шлюб, права на ефективний засіб правового захисту. Практика ЄСПЛ щодо приписів Конвенції щодо права на шлюб, права на ефективний засіб правового захисту. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «ЧЕРНЕЦЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF CHERNETSKIY v. UKRAINE) (Заява № 44316/07), «В.К. проти Хорватії» (*V.K. v. Croatia*), заява № 38380/08, «АЛБУЛ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» CASE OF ALBUL AND OTHERS v. UKRAINE (Заяви № 18899/19 та № 49871/19), "Аксой проти Туреччини", «EAST/WEST ALLIANCE LIMITED» ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF EAST/WEST ALLIANCE LIMITED v. UKRAINE) та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1], додаткові [3].

Змістовий модуль 6.

Тема 11. Заборона дискримінації в практиці ЄСПЛ. Відступ від зобов'язань за Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод під час надзвичайної ситуації

Приписи Конвенції щодо права на заборону дискримінації. Приписи Конвенції щодо Відступ від зобов'язань за Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод під час надзвичайної ситуації. Розгляд практики ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування приписів Конвенції на прикладі конкретних рішень Суду у конкретних справах, зокрема, але не виключно: «БУРЛЯ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF BURLYA AND OTHERS v. UKRAINE) (Заява № 3289/10), "D. Н. та інші проти Чеської Республіки", заява N 57325/00, «ФЕДОРЧЕНКО ТА ЛОЗЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF FEDORCHENKO AND LOZENKO v. UKRAINE) та ін.

Рекомендовані джерела: основні [1, 11], додаткові [3].

Тема 12. Обмеження політичної діяльності іноземців. Заборона зловживання правами, передбаченими Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Приписи Конвенції щодо обмеження політичної діяльності іноземців, заборони зловживання правами, передбаченими Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Рекомендовані джерела: основні [1, 10-11], додаткові [2].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

За роботу на семінарському занятті студент може отримати максимально 10 балів. Ще 1 бал студент може отримати за присутність на семінарському занятті.

Критерії оцінювання роботи студентів на семінарському занятті:

10 б: студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання, виклав свої відповіді логічно і послідовно, аргументував відповіді.

9-7: студент вирішив всі завдання, проте з незначними помилками, допустив невелику непослідовність у викладі відповідей, його відповіді достатньо аргументовані.

6-4: студент вирішив не всі завдання, допустив помилки при їх вирішенні, має місце непослідовність у викладі відповідей, його відповіді недостатньо аргументовані.

0-3: студент вирішив не всі завдання, допустивши істотні помилки при вирішенні, має місце безсистемність у викладі відповідей, його відповіді неаргументовані.

для денної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Зм. Модуль 1		Зм. Модуль 2		Зм. Модуль 3		Зм. Модуль 4		Зм. Модуль 5		Зм. Модуль 6	
			Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Макс. кільк.	Макс. кількість балів за вид	Макс. кільк.	Макс. кількість балів за вид	Макс. кільк.	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2				
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2				
3	Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20				

4	Виконання самостійної роботи	5		5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
5	Виконання модульної роботи	25		25	1	25	1	25	1	25				
	Разом			54		54	54		54		5		5	
	Максимальна кількість балів:	226												
	Коефіцієнт:	0,442												
	Залік	100												

для заочної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Зм. Модуль 1		Зм. Модуль 2		Зм. Модуль 3		Зм. Модуль 4		Зм. Модуль 5		Зм. Модуль 6	
			Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Макс. кільк.	Макс. кількість балів за вид	Макс. кільк.	Макс. кількість балів за вид	Макс. кільк.	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1						
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	1	1						
3	Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	1	10						
4	Виконання самостійної роботи	5		5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
	Разом			29	-	29		17		5		5		5
	Максимальна кількість балів:	90												
	Коефіцієнт:	1,11												
	Залік	100												

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

1. Скласти словник термінів, до тем, які опрацьовуються впродовж вивчення дисципліни (мінімум 15 термінів).

2. Скласти алгоритм звернення до ЄСПЛ.

3. Складіть список джерел до будь-якої з тем, яка опрацьовується впродовж вивчення дисципліни.

4. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ у справі «Самсін проти України» (заява № 38977/19) від 14 жовтня 2021 року. Чи вважаєте Ви це рішення обґрунтованим? Викладіть власну точку зору з повним обґрунтуванням.

5. Складіть список рішень ЄСПЛ у справах щодо застосування Судом ст. 12 Конвенції.

6. Складіть коротку довідку, в якій відобразить, як ЄСПЛ підходить до розуміння заборони зловживання правами, передбаченими Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У межах кожного змістового модуля студент опрацьовує завдання, винесені на самостійне опрацювання (письмово). Виконання опрацювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, в межах кожного змістового модуля, оцінюється максимально у 5 балів.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням різних завдань або на платформі Moodle.. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських та практичних заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів здійснюється у формі заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

1. Європейський суд з прав людини – правовий статус та завдання.
2. Застосування практики ЄСПЛ в Україні.
3. Право на життя в практиці ЄСПЛ.
4. Заборона катування в практиці ЄСПЛ.
5. Заборона рабства і примусової праці в практиці ЄСПЛ.
6. Право на свободу та особисту недоторканність в практиці ЄСПЛ.
7. Право на справедливий суд в практиці ЄСПЛ.
8. Право не зазнавати покарання без закону в практиці ЄСПЛ.
9. Право на повагу до приватного і сімейного життя в практиці ЄСПЛ.
10. Свобода думки, совісті і релігії в практиці ЄСПЛ.
11. Свобода вираження поглядів в практиці ЄСПЛ. Свобода зібрань та об'єднання в практиці ЄСПЛ.
12. Право на шлюб в практиці ЄСПЛ.
13. Право на ефективний засіб правового захисту в практиці ЄСПЛ.
14. Заборона дискримінації в практиці ЄСПЛ. Відступ від зобов'язань за Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод під час надзвичайної ситуації.
15. Обмеження політичної діяльності іноземців.
16. Заборона зловживання правами, передбаченими Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

для денної форми навчання:

Разом: 120 год., із них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 80 год.

[illegible]

Лекції (теми, бали)								Т 7 (16)	Т 8 (16)						
Семінарські заняття (теми, бали)									С 7 (116)	С 8 (116)					
Практичні Заняття (теми, бали)															
СР (бали)	Письмове завдання 5 б														
Модульна КР (бали)										МКР (256)					
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 5.														
Лекції (теми, бали)															
Семінарські заняття (теми, бали)															
Практичні Заняття (теми, бали)															
СР (бали)	Письмове завдання 5 б														
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 6.														
Лекції (теми, бали)															
Семінарські заняття (теми, бали)															
Практичні Заняття (теми, бали)															
СР (бали)	Письмове завдання 5 б														
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік 100 б														

для заочної форми навчання:

Разом: 120 год., із них: лекції – 10 год., семінарські заняття – 10 год.,
самостійна робота – 100 год.

[illegible]

СР (бали)	Письмове завдання 5 б														
Модульна КР (бали)															
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 5.														
Лекції (теми, бали)															
Семінарські заняття (теми, бали)															
Практичні Заняття (теми, бали)															
СР (бали)	Письмове завдання 5 б														
Модульна КР (бали)															
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 6.														
Лекції (теми, бали)															
Семінарські заняття (теми, бали)															
Практичні Заняття (теми, бали)															
СР (бали)	Письмове завдання 5 б														
Модульна КР (бали)															
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік 100 б														

8. Рекомендовані джерела:

Основні

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рим, 1950 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

2. Конституція України від 28 червня 1996. Верховна Рада України. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

3. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.

4. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/conv#n3963>.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
9. Довідник із застосування статті 4 Європейської конвенції з прав людини. 2-е видання. Рада Європи / Європейський суд з прав людини. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_4_UKR.pdf.
10. Рішення ЄСПЛ про захист прав людини і основоположних свобод в кримінальному судочинстві. Актуальне законодавство та судова практика. Д. Журавльов, С. Петков, О. Дрозд, В. Дрозд. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 600 с.
11. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Європейський суд з прав людини. Право, практика, коментар. 2019. Право. 560 с.

Додаткові:

1. Посібник за статтею 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Свобода зібрань та об'єднань. Перше видання – 31 серпня 2019. URL: <https://www.echr.com.ua/publication/svoboda-zibran-ta-obyednannya/>
2. Заборона на зловживання правами: посібник зі статті 17 Конвенції. URL: <https://www.echr.com.ua/publication/zaborona-zlovzhivannya-pravami-posibnik-zi-statti-17-konvencii/>
3. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини. Київ: Алерта, 2016. 488 с.
4. Саченко А. Практика Європейського суду з прав людини кримінальний аспект. Київ: Дакор, 2021. 208 с.

9. Додаткові ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини: URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>
3. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка. URL: <https://library.kubg.edu.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua>